

Хто рано лягає і рано встає, здоров'я, багатство й розум наживе? Ну, це ще не доведено. Можливо, рано лягти спати, щоб пізно встати, може покращити стан здоров'я. Збиває з пантелику визначення, як здобути мудрість, просто рано лягаючи спати і рано встаючи. Можливо, правда, є якісь документальні фільми, в яких розкривається цей секрет, але вони йдуть рано вранці? Якщо хтось любить бути на самоті, прокинувшись рано, це справа однієї людини і я ні в якому разі її не засуджую, але його не слід вводити в оману прислів'ям. Постійна нестача сну не зробить вас здоровими, заможними чи мудрими.

Список літератури:

1. Хрипко С. А. Семантика хлібної культури в сакральній традиції українського народу / С. А. Хрипко, Г. Ю. Яценко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 7 : Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. - 2019. - Вип. 40. - С. 34-44. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_7_2019_40_7
2. Хрипко, Світлана Духовно-релігійні вияви української ментальності [Текст] : дис... канд. філос. наук: 09.00.11 / Хрипко Світлана Анатоліївна ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. - К., 2003. - 189 арк. - арк. 174-189
3. Хрипко, Світлана Анатоліївна. Аксіокультурологічний дискурс освітнього феномену: цінне; ментальне; національне; наукове [Текст] : навч.-метод. посіб. / Хрипко С. А. - К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – 402 с.

МІФОЛОГІЧНИЙ ТИП СВІТОГЛЯДУ В СУЧАСНІЙ ПОВСЯКДЕННОСТІ

Яшна Д.С., ст. гр. 1511

Науковий керівник: канд. філос. наук, ст. викл. кафедри філософії та культурології
Гончарова О.О.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Україна, Миколаїв
darynaw44@gmail.com

***Анотація.** Історично склалося п'ять типів світогляду, кожен з яких відображає особливе цілісне знання про світ як про деяку тональність. Кожен з них має місце у нашому житті та виконує свою роль у формуванні специфічної, суто індивідуальної картини світу. Однак саме міфологічний тип світогляду є притаманним усім етносам і народам, він є колицкою усіх наступних типів світогляду, знаменує собою історичне «дитинство людства». На сьогоднішній день міфологічний тип світогляду, не зважаючи на свої прадавні коріння, не поступає свої позиції та займає доволі важливу нішу у нашій повсякденності.*

***Ключові слова:** міфологічний тип світогляду, світогляд, міфи*

Світогляд - це форма самосвідомості людини і суспільства, система узагальнених поглядів щодо місця людини у світі та взаємовідносин з ним.[9] Загалом світогляди займають важливу полицю в сучасному світі, адже світогляд формує цілісне знання про світ та є відображенням нашого погляду на нього.

Міфологічний тип світогляду – це історично перший тип світогляду, який визначається як сукупність уявлень, які були сформовані в умовах первісного суспільства на основі образного сприйняття світу. Первісне суспільство було не здатне порівнювати природне та надприродне, було байдужим до протиріч та мало слабкий розвиток абстрактних понять. Ці та інші особливості тогочасного суспільства перетворюють міфологію на особливу знакову систему, через поняття якої сприймалося та описувалося світобачення. Виразенням даного світогляду є міфи. Характерним у міфах було те, що усі предмети були живими,

одушевленими, вклонялись до них за допомогою ритуалів, силам природи надавалося ім'я та образ богів або богинь. Починаючи з тих часів, міф став основою для походження науки, мистецтва, релігії та став специфічним способом мислення. Саме під тиском міфології почала формуватися система соціальних табу, порушення яких вело за собою певні санкції. У тогочасному суспільстві були наявні два головних табу: заборона на братовбивство та заборона на кровозмішувальні сексуальні зв'язки між родичами. Вони захищали первісний колектив від самознищення. Табу також стало часткою стримування у всіх сферах життя тогочасного суспільства та першою соціальною нормою, яка його організовувала. Головним носієм міфологічного світогляду було первісне суспільство, первісний колектив, тому міфологічний світогляд не знає поняття «особистість».

Міфологічним засобом впливу на таємничі та небезпечні сили природи, яких первісна людина боялася, ще з давніх-давен був ритуал. Ритуал ставав способом безпосереднього впливу на світ. У міфології діє принцип «взаємозалежності», з якого виходить наступне: всі речі і явища пов'язані один із одним напряду, безпосередньо; діє принцип «все впливає на все». Загалом міфологічний тип світогляду схожий на світобачення маленької дитини. Часто діти «одушевляють» усе нове та незрозуміле для себе та починають вигадувати казки про навколишній світ. Такі казки є прикладом найпростішого міфу та виявленням міфологічного світобачення.

На перший погляд, міфи є найпримітивнішою та застарілою формою світобачення, яка вже давно «віджила своє», та це твердження є хибним. Прояви міфологічного типу світогляду у сучасному світі зустрічаються навіть у повсякденних практиках нашого життя. Дане світобачення потребує високого розвитку мислення, фантазії і уяви. Наприклад, в поезії описуються певні явища, такі, як кохання, сила духу та інші, вони стають оживленими та одушевленими, а, отже, мають первинні риси міфів. Деякі міфи є притаманними і релігійним суспільствам. Типовим прикладом слугує відомий міф про Крампуса в католицизмі – міф про злого духа Різдва: вважається, що якщо його розізлити, то можна накликати біду на усю сім'ю, і ця біда буде супроводжувати родину протягом всього нового року.

Певні традиції, забобони та прикмети є проявом міфологічного типу світогляду. Вони зв'язують причинно-наслідковим зв'язком певні події між собою, які часто видаються ніяк одна з одною не пов'язаними об'єктивно. За прикметами і забобонами ми часто робимо для себе певний висновок, згідно з яким наш день, тиждень чи навіть рік буде гарним чи дуже поганим. Погані і добрі прикмети є спадщиною історії та передаються із покоління в покоління. Сучасна людина, що користується найновішими досягненнями цивілізації, до сих пір ще не переходить дорогу, якщо перед нею пробігла чорна кішка, або не дивиться в дзеркало, якщо воно розбилось. Прикмети та забобони зайняли своє місце навіть у сучасній церкві. Проявляються вони у наслідуванні таких зразків поведінки: «чим більше свічок поставлю у церкві, тим швидше Бог мене почує», «змиє гріхи водою» та інші приклади. Де ж та сама грань між міфологічністю та релігією?

Міфологія передбачає ритуали, які допоможуть уникнути тих чи інших обставин. Релігія ж, у свою чергу, передбачає віру у єдиного Бога, до якого звертаються за допомогою молитви. Молитва є ключовим особистим зверненням до Бога. Для людей дуже важливим є наявність символу, тобто для повноцінного церковного життя вважається бажаним і загальноприйнятим похід у церкву та ставлення свічок, які є не стільки ритуалом, скільки символом молитви. За допомогою таких символів легше сприймати та уявляти власне прохання до Бога, виражене у молитві. Символ у релігії є способом краще зрозуміти складні моменти. Міфологія ж не знає символу, тому що не знає порівняння «як», у ній всі речі зв'язані між собою безпосередньо. Вона ж і не передбачає звернення до єдиного Бога, вона вірить у те, що ключовим механізмом отримання бажаного є правильно проведений ритуал і правильне поводження з певними речами. У релігії ж у ритуалі немає сенсу без самого звернення до Бога,

адже молитва - це не «магічне закляття», а акт добровільного спілкування з Богом, який в окремих випадках може здійснюватися і без дотримання ритуальності. Тому релігійні ритуали носять скоріше допоміжний характер і виконують роль унаочнення молитв, ніж виступають самостійним механізмом для спілкування з Божественним світом.

Тож звідси констатуємо: сучасна людина так само глибоко екзистенційно боїться життя і його раптовості, невизначеності, негарантованості, як і людина первісна. Людина завжди прагнула якість повпливати на оточуючий її світ або хоча б мати змогу передбачити події у ньому. Тому міфологічний тип світогляду, як це не парадоксально, але знаходить своє місце у світоглядній парадигмі людства ХХІ століття. Його «живучість» полягає у тому, що:

1. Фантазійність, яка притаманна міфології, до сих пір наявна у нашому житті та виявляється у повсякденностях та оточуючих нас речах. (прикметах, забобонах, домислах)

2. До сих пір ми одушевляємо певні предмети у літературі чи житті, медіа комунікації також прибігають до даного прийому аби краще розташувати рекламований предмет до його потенційних споживачів та цим спровокувати попит на нього. Тому така риса міфології як анімізм --віра в існування душі і духів, які керують матеріальним світом, - також має своє місце у сучасному світі.

Також міфологія виявляє своє відображення у таких поняттях, як рекламний та соціальний міф. Рекламний міф відображається у тому, що властивості певного товару висвітлюються з усіх сторін та зображується декілька варіантів поведінки (використання), кожен з яких приводить до успіху. Успіх гарантований лише при використанні певного товару. Саме це є виявом міфів, адже у міфологічній культурі порушення правил поведінки, а тому і обговореного вище табу, несе за собою певну санкцію. Тому реклама заохочує нас продовжувати використати товар для подальшого успіху. Одним з перших міфологічний потенціал ЗМІ помітив канадський соціолог М. Маклюєн, який займався вивченням дії телебачення на масову свідомість. Він вважав, що телебачення міфологізує людське спілкування. Властива телебаченню постійна зміна картинок призводить до того, що єдиним засобом об'єднання розрізнених частин інформаційної мозаїки є міф. Згідно з Маклюєном, разом з телебаченням наступає епоха «нової племінної людини». Телевізійні новини - це міфи. Вони засновані на реальних подіях (і те не завжди), але не є дзеркалом реальності. Факти - лише привід, відправна крапка для формування телевізійного міфу. При цьому міфологічне трактування реальних подій здійснюється телебаченням так правдоподібно, що глядач приймає міф за реальність.

Важливою ланкою виявлення міфів та міфологічного світогляду у сучасності є кінематографія. У кіно властивості, наданні персонажам, є неможливими, деякі предмети стають живими. Кіно, на нашу думку, стало одним із найголовніших зображень міфології у нашому часі, саме там неможливе стає можливим. Кіно також є вираженням рекламного міфу, адже у ньому часто наявні рекламні кампанії з брендами. Таким чином, кіноіндустрія стає сучасним вираженням міфологічного світогляду.

Не втрачаючи позиції у нашому сучасному житті, міфологічний світогляд також продовжує вносити свої корективи до нього та надає певних красок та, можливо, навіть чуда та віри у щось надприродне. Оживлення у творах кохання продовжує нагадувати людству про його цінність та надає йому магічності. Міфи стали важливим початком творення багатьох речей, які продовжують впливати на нас до сьогодні. На нашу думку, міфологічний тип світогляду буде продовжувати вносити свої корективи в сучасне суспільство.

Список літератури:

1. Шевченко О.К. Бунт географії, або Етнічний міф у добу історичного колапсу // Вісник Національної Академії Наук України. - К., 1997. - № 7. - С.50 - 61.

2. Філософія. Підручник / Бичко А.К. та ін. – К., 2001.
3. Лосев А.Ф. Філософія. Мифологія. Культура. – М., 1991.
4. Харченко Л. Мифотворчість як дієвий чинник суспільно-політичного життя // Вісник Львівського Університету. Філософські науки. – 2003. – Вип. 5. – с. 191-199.
5. Наукова стаття: А.Скромницький. Мифологічна свідомість і сучасність.
6. Фрейденберг О. Миф и литература древности. – М., 1978.
7. Політичний миф, мифологізація сучасного суспільства за допомогою соціальних мереж. Рагімова А. Б.,
8. Гойман О. О. Мифологічний аспект реклами у масовій культурі / О. О. Гойман // Дні науки філософського факультету. – 2014.
9. В. Діденко, В. Табачковський. Світогляд // Філософський енциклопедичний словник.

Yashna D.S.

Abstract. *Historically, there have been five types of worldviews, each of them reflects a particular holistic knowledge of the world as a certain totality. Each of them has a place in our lives and plays its role in shaping a specific, purely individual picture of the world. However, it is the mythological type of worldview that is inherent in all ethnic groups and peoples, it is the cradle of all subsequent types of worldview, marks a historical "childhood of mankind." Today, the mythological type of worldview, despite its ancient roots, does not yield its position and occupies a rather important niche in our daily lives.*

Keywords: *mythological type of worldview, worldview, myths.*

Яшна Д.С

Аннотація. *Исторически сложилось пять типов мировоззрения, каждый из которых отражает особое целостное знание о мире как о некоторой тональности. Каждый из них имеет место в нашей жизни и выполняет свою роль в формировании специфической, сузубо индивидуальной картины мира. Однако именно мифологический тип мировоззрения присущий всем этносам и народам, он является колыбелью всех последующих типов мировоззрения, знаменует собой историческое «детство человечества». На сегодняшний день мифологический тип мировоззрения, несмотря на свои древние корни, не уступает свои позиции и занимает довольно важную нишу в нашей повседневности.*

Ключевые слова: *мифологический тип мировоззрения, мировоззрение, мифы.*